

ГРОШОВИЙ ПОТІК: ЙОГО ВИЗНАЧЕННЯ Й ОЦІНКА

В умовах сьогодення оцінку і управління грошовими потоками на підприємствах України не можна вважати задовільними. Чинниками цього є неузгодженість грошових потоків, перевищення темпу росту відтоку грошей над темпом росту їх притоку, розбалансування кредиторської та дебіторської заборгованості. У зв'язку з цим набуває особливого значення впровадження дієвого механізму оцінювання й ефективності грошових потоків. При цьому необхідно визначити сутність поняття «грошовий потік»

Поняття “грошовий потік” ввійшло у теорію і практику діяльності вітчизняних підприємств із зарубіжного досвіду. У світовій практиці він має назву Cash flow.

Треба зазначити, що однозначного трактування грошового потоку як економічної категорії не існує, про що свідчать літературні джерела вітчизняних і зарубіжних авторів. Так, окремі вчені вважають, що грошовий потік - це грошові кошти, які підприємець одержує у процесі своєї діяльності. Інші трактують грошовий потік як різницю між кількістю отриманих і витрачених грошей або як різницю між грошовими надходженнями й витратами. Визначають грошовий потік і як фактичні чисті готівкові кошти, які надходять у фірму (чи витрачаються нею) протягом деякого визначеного періоду, або як оборот грошей, який протікає безпосередньо в часі.

При дослідженні сутності грошового потоку визнають його як фінансовий ресурс, в основі якого лежить ступінь ліквідності підприємства. Є і таке визначення, що грошовий потік підприємства являє собою сукупність розподілених в часі надходжень та виплат грошових коштів, які генеруються його господарською діяльністю. Поняття «грошовий потік підприємства» є агрегованим і включає багато видів цих потоків, що обслуговують різні напрямки діяльності. В літературних джерелах є й інші визначення цього поняття.

Згідно Положення бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів» грошовий потік це «рух грошових коштів», а Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 7 - надходження і вибуття грошових коштів і їхніх еквівалентів.

Наявність багатьох визначень категорії «грошовий потік» говорить про її багатоаспектність і значущість для фінансової діяльності підприємства. Виходячи із цього, трактування зазначеної категорії може бути таким: «грошовий потік - це економічна категорія,

яка є сукупністю розподілених у часі притоків і відтоків грошових коштів, це фінансовий ресурс і показник ступеню ліквідності підприємства».

Діяльність підприємства характеризується цілою системою показників, серед яких важливе значення набувають показники оцінки грошового потоку.

На практиці використовуються такі оцінюючі показники грошових потоків: показник тривалості погашення заборгованості; коефіцієнт оберненості заборгованості; чиста операційна маржа (співвідношення операційного грошового потоку до обороту від реалізації товарів); показник співвідношення грошового потоку до власного капіталу, показник співвідношення сукупного капіталу на грошовий потік.

Крім зазначених показників, провідна роль для оцінки ефективності грошового потоку повинна відводитися показникам рентабельності (рентабельність чистого грошового потоку в цілому і від операційної діяльності, рентабельність використання середнього залишку грошових активів); коефіцієнту реінвестування чистого грошового потоку (співвідношення суми чистого грошового потоку, що спрямовується на інвестування розвитку підприємства, до загальної суми чистого грошового потоку); коефіцієнту, який розраховується як співвідношення чистого потоку до величини негативного .

Перелічені показники суттєво підвищують емпірично-аналітичну цінність дослідження, оцінюють рейтингову позицію підприємства, є тим механізмом, використання якого доповнює оцінку фінансового стану підприємства.

Аналіз зазначених показників здійснюється, у порівнянні з нормативом, якщо він розроблений, та в динаміці шляхом зіставлення фактичних даних за звітний період з фактичними даними попереднього періоду. Визначенні позитивні відхилення по показникам рентабельності грошових потоків характеризують підвищення їх ефективності, негативні, навпаки, її зниження.

Для більш детального аналізу можуть бути дослідженні фактори, що впливають на зміну рентабельності грошових потоків. До першочергових відносять загальний або чистий прибуток підприємства та обсяг грошових потоків. До факторів другого рівня можуть бути віднесені такі показники як обсяг реалізації продукції та відповідні витрати.